

ГЛАС НАРОДА.

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

„Глас народа“ излази сваке недеље на табаку. — Цена му је на годину 3 фор., на осам месеци 2 фор., на четир месеца 1 фор. аустр. вредн. — Дописи се шиљу уредништву а претплата и огласи администрацији „Гласа народа“ у Нови Сад. — Огласи наплаћују се од ретка оваких слова 5 нов. и 30 новчића за жиг сваки пут.

БРОЈ 23.

У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 10. ЈУНА 1873.

ГОДИНА III.

УСТАВ И УСТАНОВЕ У УГАРСКОЈ.

О важности избора посланика за земаљ. сабор.

VIII.

Говорили смо о делокругу земаљског сабора. Сабор тај представља највишу власт у држави, јер он доноси нове законе а мења и укида старе законе, он бди како се извршују ти закони, те отуда утиче и на сам начин управе земље. Но пошто народ бира посланике за тај земаљски сабор, то зависи тако рећи од самога народа, какав ће бити сабор а отуда и како ће се управљати земљом. Из овога види свако, да су избори посланика за земаљ. сабор врло важни. Само је у оној земљи народ слободан, где има права да бира земаљ. посланике, али народ осигурава себи ту слободу само онда, ако при избору тих посланика има пред очима увек опште добро, не интерес појединога, него интерес свију.

Стара пословица вели: колико људи толико глава; а то ће рећи да сви људи не мисле увек једнако. То се виђа и у мањим стварима, један суди овако ће бити добро, други држи, неће бити тако, него биће друкчије. Тако бива то и у великим стварима, у стварима који се тичу среће и напретка целе земље. Они који у стварима и пословима земаљским једнако мисле ти се збију у једну странку — партију. Има ту разних странака. Они људи који мисле да треба све и сва тако радити, да смо сви, да је цео народ слободан, да слободом можемо напредовати и радити да свима и свакоме буде добро, ти се зову народном странком. Има и странака које се друкчије зову, обично оно им је име за кога се или за шта се заузимљу.

Сваки човек држи да је оно добро или да је оно најбоље, што он мисли и верује, отуд и жели да се све и сва уреди онако, како он мисли. Отуда се и свака странка стара, да задобије што више људи за своје мишљење, да може својом већином на прама другој странци да изведе оно, што она мисли и хоће. Из тога је природно да се разне странке натичу и боре. Особито је жива та борба странака када се бирају посланици за земаљски сабор, јер она странка,

која има на сабору већину, има отуда и власт, да све ради онако како она хоће и нареди, а из те странке одбирају се онда и људи, који ће владати и управљати земљом.

Нема уставне земље у којој се не би странке бориле, та је борба и природна и законита али је главна ствар, да се сваки човек озбиљно промисли, да је у тој борби судбина земље и у његовим рукама, да важне ствари зависе од његовог гласа, да добро измери, шта је корисно по народ и по земљу, па да по томе даде свој глас.

Свакоме је човеку слободно да мисли како хоће, сваки може да замисли ово ће бити по све нас добро, а ово зло. Нико нема право да заповеди другоме, да мора мислити тако и тако, а никако друкчије. Сваки је дужан да буде трпељив и сносљив прама туђем мишљењу. Ради разнога мишљења нити има ко права, да другога грди, нит' да га гони, нит' да му чини каво друго насиље. Народ кад бира посланика на земаљ. сабор може слободно и безазорно да избере онога, за кога је он уверен, да ће говорити и радити, да ће бити срцем и душом за оно, за што су они, који га бирају, који га шиљу на сабор.

То зна сваки бирач и ако је поштен и савестан човек, он и ради по томе. Бира по души и по савести својој и нема ништа друго пред очима, него да је добро по народ и по земљу.

Зло је и наопако где бирач не ради тако, где не мисли о општем благу, о општој срећи, него се поведе слепо за другима а најгрђе је где продаје себе и свој глас. Ко продаје своје мишљење, свој глас другоме, то није слободан човек, то није свестан човек; јер слободан и свестан човек не продаје себе. Ко се продаје ма било и за слободу, то је хула, који тргује са душом својом, данас се продаје слободњаку а сутра ће се продати тиранину.

Сваки ће честит и поштен грађанин, који љуби свој народ и своју домовину, чим дође време бирању добро размислити о каквим се земаљским стварима већа и ради и неће се смирити, док не буде сам собом на чисто, што се хоће, како се хоће и куд се хоће. Затим ће промовгати, који би човек као посла-

ник на сабору најбоље и најпоштеније заступао праве интересе народа. Он ће меркати и гледати да учи за тај посао човека, који је поштен, који је сталан, који је независан, који је слободан, који љуби народ и земљу своју; а да се он као самац у свом мишљењу не би преварио, договараће се, саветоваће се с осталим својим суграђанима. У том саветовању с другима назиће да се не поведе по онима, који обрису златне куле, који хоће да га задобију за се, било наговором било силом. У том збору и договору с другим људима стећи ће он своје уверење и неће одступати од њега никоме за љубав. Што му није јасно, гледаће да сазна и разабере.

Договор је овај важан и озбиљан. Озбиљни и родољубиви људи водиће га као што ваља у својим састанцима изборовима. Паметни људи неће се том приликом опијати вином и ракиом, неће говорити о тим стварима пуном главом и у мамурлуку.

Тешко и роду и народној слободи, где се бирачи који бирају посланике, поводе по вину и ракији, по миту и поткупљивању. Где се налази људи, који хоће да продају уверење своје за новац, ту ће се увек наћи и људи, који ће дати ради своје власти и рад својих себичних интереса куповати то уверење, те тиме себе уздизати а народ и земљу убијати.

Слобода ће цветати а народ ће у слободи и напредовати где су бирачи свесни и поштени. И свест и поштење шири добра школа, ваљана књига, честит збор и ваљан договор.

О САВЕСНОСТИ.

Мати. „Наш сянчић је честито дете, то ти је суште поштење. Немој се смејати, јер то је реткост у тим годинама. Не велим, да сва деца имају наклоност да краду, али она у опште још нису са свим на чисто, шта је управо њихово, шта није. Али код нашег Бранка је сасвим другачије; ево једне црте из његовог детинства.“

Отац. „Е па дед, жено, приповеди да чујем.“

М. „Било је пре две године, о јесени. Ти си седио у башти под лином и држао си грозд у руци. Чим си опазио, да ја долазим са малим Бранком, а ти се учиниш да спаваш. Ја сам се одма досетила шта си био наумио; т. ј. ти си хтео да искушаш Бранка, да ли ће ти одузети грозд, кад те види где спаваш. Ја сам му међу тим тијо говорила: Иди, сине, узми му онај грозд! Најпре се узтезао, али најпосле приступи одважно теби, и пружи своје ручице — за гроздом? Не, већ за твојим лицем. Ти на то отвориш очи, а он кад виде, да си будан, оде узе грозд, и поједе га.“

О. „Јест, јест, сад се и ја сећам“

М. „Он дакле има савести, коју треба развијати исто онако, као и дух. Људи у животу врло често учине зло, и то само с тога, јер не увиде оно што је добро.

А кад би то људи увиђали, како је то лепо, за цело би мање зла било на свету. Ми дакле ваља да развијамо савесност у нашег детета.“

Муж жени даде за право, и од тог времена свагда би он свом маломе сину, коме тада беше већ 10. година, давао разна питања о савесности, приповедао би му разне примере о правичности, па би га онда запитао: „Но, Бранко, па шта би ти радио?“

Неком приликом говорећи отац о „новчаним шпекулацијама,“ како вредност папира скаче и пада, приповеди он своме сину ево ово:

„Енглески министар дочује једанпут неку политичну новост, услед које су папири морали пасти. Мало за тим уђе к њему његов отац, да му саопшти, како се са целим својим имањем упустио у неку велику шпекулацију, но да су га неки чудни гласови застрашили, те за то моли свога сина да га обавести да би још за времена папире продао, ако би се ове вести обистиниле. Па шта му је син морао одговорити?“

„Е, па да их прода,“ рече деран журно.

„Стани мало!“ одговори отац. Пре свега та је новост била тајна, и то тајна, коју је само он као министар могао знати, а он се као министар био заклео, да ће тајне чувати. Ако би дакле издао тајну, повредио би своју дужност као државник, издао би ствар, од које зависи опште благостање и то ради свог себичног интереса.“

„Али он би тим спасао свога оца,“ приметиће Бранко.

„На сваки начин,“ одговори отац, „али би онда друге упропастио.“

„А зашто би их упропастио?“

„Зато, јер кад би његов отац продао оне папире, морао би их неко други купити; а овај би издао новце за ствари, које, као што је отац знао, немају вредности. Јер да није знао, да ће папири пасти, не би их продавао. Он би дакле хотимице преварио, а превара се по закону казни. Дакле тај министар, тај државник, који је своме оцу издао тајну, постао је сукривац, варалица.“

„Е па шта је он онда радио?“ запита дете сасвим збуњено.

„Он је одговорио своме оцу, да му не може одговорити.“

„Па шта је отац радио?“

„Није продао папире, па је пропао. Али не сам; обојица су пропали; јер министар беше једини његов наследник.“

Мали Бранко мало поћута, па онда рече:

„То је било лепо!“

„Не, то је било праведно; али таково се што тако ретко догађа, да се може назвати узвишено.“ —

Ова приповетка учинила је велики утисак на малог Бранка, и уродиће за цело лепим плодом. Врло лепа, али баш зато и ретка је врлина савесност; она је основа поштењу, и треба је још за рана у

деци неговати, тим пре, што деца имају fino чуство за све што је правично. Правичност и поштење су основ људскоме друштву, где нема поштења, мора бити пропасти. * *

СЛИКЕ ИЗ ПРИРОДЕ.

3. Комете.

Рекли бисмо да не ће бити згорег, ако прозборимо што и о кометама или ко што ми кажемо репатим звездама.

Пре свега хоћемо да вам кажемо разлику између комета и других небеских тела. Комете се разликују од осталих небесних тела магловитим омотачем, а покашито и дугачким, светлим репом. У пређашња времена, кад су природне науке још на веома ниском ступњу стајале, дабоме је и знање о кометама било веома непотпуно, уско. Ето, на прилику до проналаска телескопа знали су само да постоје велике и светле комете, и које су се веома ретко појављивале. Па онда су држали, да оне постају наједаред, изненада, па су истом касније видели да су се у томе варали, по томе што при удаљавању њиховом, веома је лако запазити да се оне све то спорије крећу, што постају мање. С тога, дабоме, није ни чудо што су људи чисто са неком стравом погледали на комете или репатице. Сујеверни људи — а и данданас их је пуно — држе их за знамења гнева божијег, које се појавило на небу као весник врло блиске куге, колере, гладне године, рата, и још пуно којечега. Други опет, мало отреситији, мислили су да су то тек случајно светли појави, али баш ни то није истина. До душе, могли би им опростити само у толико, што су држали, да комете нису небеска тела, јер они ме описују на своме путу кругове и појављују се изненада на разним местима и правцима, за мало остају на небу и изједна мењају свој облик, величину и сјај.

Ето вид'те, такав чудноват, управо смешан науч носио се по свету с колена на колена, док му не дође тако рећи суђени дан, — да пропане за вечита времена.

Ми ћемо данас потрудити се да вам бар у главном изнесемо што се до данас дознало о репатицама.

Године 1664 и 1680 беху се појавиле врло велике комете. Њих су посматрали талијанац Борели и свећеник Дерофел у Плауену у Саксонској, и из тог њиховог посматрања одлучише, да су комете права небеска тела; па онда да описују правилне огромне путове околу сунца. Ну све је то и математички доказано Њутон. Најбоље ће бити да видимо шта је то доказао.

Он је доказао да су комете, као и планете, светска тела, која улазе у нашу сунчану систему; даље, да добијају светлост и топлоту од сунца, да се ок-

рећу околу сунца по оним истим законима, по којима и планете, Свакако вам је познато, да је Њутон пронашао закон тежине. Он је тим законом доказао, да се сунце налази у општој жижи свију елиптичких кругова, које описују комете, да су путеви ови необично огромни и мора бити много ексцентричнији од планетних путова, јер има много планета, које свршавају свој пут околу сунца само у неколико столећа или хиљада година. Њутон је такође први протумачио, како треба израчунавати вас пут комета.

Данас се поуздано зна, да се комете појављују час светлије, час тамније и на скоро се поново сакрију. Новија и тачнија посматрања показала су, да се комете састоје обично из магловитог омотача (као конус или други какав облик) у чијој се средини види једро као светлија тачка; реп је на сву прилику лабавије продужење омотача у једну или у разне стране. Немојте то да вас помете, ако нађете комету са магловитим омотачем, без једра и репа. Свака комета мора имати магловитог омотача, међу тим, виђале су се комете без једра и репа. Једро није на век велико, али је светлије од осталих делова кометних. Светлост тога једарца није налик на ону светлост, која нам долази са планета. А шта да рекнемо о магловитоме омотачу? Он је тако танан, прозрачан, да кроз њега можете видети како светлуцају и најсићушије непокретне звезде.

Него репови код комета прво нам падају у очи; изгледају нам некако чуновати. Ти се репови налазе на оној страни комете, која је противположна сунцу.

А како то, рећи ћете, зар има комета и са више репова?

Дабогме да има. Људи су виђали комете са два и више репа. Године 1744 беше се појавила једна врло лепа комета и имала је читавих шест репова. Него ту ваља још ово да запамтите: На измагу је реп обично шири, а по средини је подељен сталном пругом, тако да нам изгледа двострук. Овај појав тим тумаче, што је реп празан конус, који има властиту слабу светлост и прозачнију, с тога мора изгледати по крајевима много светлији, него ли по средини. Па онда, како се репови виде само у оно доба, кад се комете приближују сунцу, и после се постепено увеличавају, то се отуд може одлучити, да је сунце узрок што се реп појављује. А то, што мало час рекосмо, потврђује се још и тим, што у колико се удаљује комета од сунца, у толико ће се реп све више и више смањивати. Него свакако он ништа друго није, до танана пара, која се подиже од једра кометиног због сунчаног загревања. До селе највећи репови виђени су и проучавани код комета 1744, 1769, 1807, 1811, 1843 год. Физички пореметљаји комета на сву прилику су значајни, и покашито се могу видети већ након неколика дана по рођењу њихову. Ту поглавито долазе спољне промене, као светлост, облик, величина

и т. д. комете. С тога би свакако љуто грешили, кад би узели да су на прилику две комете подједнаке само на том основу, што им се ти спољни знаци савршено подударају. У том би случају као доказ могао послужити само подједнаки путеви.

Ми би смо вам с драге воље рекли што и о броју комета, али ни сами астрономи немају још тачног знања о њиховом броју. Доселе их броје до 400. Ну како су се комете појављивале у сва времена, а за потоњих 50 година, кад су почели најљивије да их проучавају, није пролазило готово ни година а да се не појаве, с тога се држи, да број комета у нашој сунчаној системи досеже до неколико стотина хиљада, и ту је готово број у најмању руку узет. Па даље су астрономи пронашли да путеви тих чудноватих небесних тела окружавају сунце у свима правцима, да се могу појављивати на свима деловима неба, да њихове путање могу ићи како са севера на југ, тако и са истока на запад а да се не сударе из између себе.

Чешће сте ваљда слушали, како ће се не знам која комета сударити са земљом, те ће тако наша земља срушити се, пропасти. Та ето ако се не варамо, баш је канда лане неки „научен господин“ јавно проповедао, како ће се тог и тог дана, тог и тог часа сударити — ужасно — земља са кометом Белом, и тако да је дошло време страшног суда. Ну из овога што ћу вам доле о томе рећи, видићете је ли тако или није, па према томе можете да подесите одговор свакоме, ко вам буде почео диванити о томе.

На питање: може ли се ма кад тад сударити комета са земљом, одговорио је најбоље Олберс — научњак — Он вам је врло потанко, критички проучавао комете. И он је ево ово нашао: кад би од свију комета, које се приближавају к сунцу на ближе земљи, свака била велика чак и за половину земног дијаметра, онда би од свију њих истом само једна и то не раније од 140,000,000 год. могла доћи у судар са нашом планетом. Па даље, које су велике у $\frac{1}{5}$ земног дијаметра, таквог судара могли бисмо очекивати истом кроз 316,000,000 год. и напосле да треба 24,000 год да проухи, па тек онда да може комета само просто да приђе земљи на најближе растојање, које би инак заседало до 300,000 миља.

Од доселе познатих и проучаваних комета особито су значајне: Галилејева 1456 г., Олберсова 1815 г., Енкеова 1818 г., Бијелијева 1826 г. и Фајијева 1843 г. Најзад још нам ваља и ово додати, да време, које им треба да сврше свој пут врло је тачно израчуњено, тако да се може навек поуздано одредити рок кад ће се опет поврнути.

(По Г. Јану)

Л. Ивковић.

ШКОЛСКЕ УРЕДБЕ.

Наш нар. школски савет разаслао је ових дана у извршењу нове школске уредбе следеће наредбе.

I.

Наставни план.

За српске основне дневне и повторне школе.

По највишој наредби од 6-ог Априла пр. год. бр. 17565, и на основу уредбе за српске народне школе § 18 прописују се за учење у срп. основној дневној и повторној школи следећуће науке и вештине:

наука хришћанска и црквено-славенско читање с разумевањем;

српски језик с правилним говором читањем и писањем;

рачун и геометријско обликословље;

земљопис с отачественицом и повесница српска и општа, с науком о правима и дужностима грађана;

природне науке, с науком о чувању здравља;

практична упутства у вођарству, свиларству, челарству, и ручне радње женске с поукама о домо-водству;

појање и певање, краснопис, цртање и гимнастика општа за све, а војничка за одраслије дечаке.

У погледу предавања ових предмета на особ прописује се следећуће:

А. У ДНЕВНОЈ ШКОЛИ.

Наука хришћанска.

Овамо спадају одабране приповетке из старог и новог завета, са изрекама из св. писма, катихисис вере, и недељна и празнична еванђелија и апостоли са најглавнијим цртама из живота светих.

Библичне приповетке казиваће по књижици: приповетке старог и новог завета од Даничића, и по књижици: библичне повести новог завета од Вукићевића и то:

у I разреду, из старог завета: о створењу света, рају, потоцу и првим патријарсима до Мојсија; из новог завета: о рођењу и детињству Исусовом;

у II разреду, из старог завета: О Мојсију, судијама и царевима до разделења царства; из новог завета; даље о животу, делима и науци Христовој;

у III разреду; повторење, допуна, продужење и свршетак старог завета;

У IV разреду: повторење и допуна о животу и делима, о смрти и васкресењу Христовом и о животу првих хришћана.

Уза сваку приповетку да се дода згодна изрека из св. писма по књижици: Науке из св. писма.

Катихисис вере. Из тога уче се на изуст:

у I разреду: молитвице,

у II разреду: заповести, добродетели и греси;

у III разреду: символ вере са тајнама новог завета и даровима духа светога са потребним изјасњавањем;

у IV разреду: повтори се све то и дода шире изјаснење.

у V разреду;

Обреди цркве казиваће се по књижици: изјаснење св. литургије, од Вукичевића.

www.a.y.U.I. разреду; кратак извод *повеснице црквене* пре и после Христа и цркве српске.

Недељна и празничка еванђељија и апостоли читаће се за сад по књизи од владике Платона, и то у састављена сва четир старија разреда III, IV, V и VI, само недељом и празником ипред службе божије. Том приликом има се казати и значај празника, и прочитати одабрате приче из живота светих, по књизици: огледало хришћанске добродетели из живота светих, од Вукичевића.

Српски језик

Овамо спада вештбање у говору и разумевању с наставом у гледању, читање и писање с језикословљем и умним вештбањима.

Вештбање у говору и разумевању с наставом у гледању ради се по књизици: упутство за вештбање у говору и разумевању, и то:

У I. разреду свршује се за првих 4 до 6 недеља 1-ви одсек: припреме; по томе до краја зимњег течаја 2-ги одсек: о школи и животу у њој; а летњег течаја 3-ћи одсек: о дому и шта је у њему;

у II. разреду свршује се зимњег течаја 4-ти одсек и од 5-ог све шта има о месту, и границама места; а летњег течаја остало од 5-ог одсека: о врту, биљу, шуми, земљи, и 6-ти одсек: о ваздуху и појавима у њему, о небу, сунцу, месецу и друго.

Како је у овоме главна намера, да се деца уз тачно гледање, познавање и именовање ствари и њихових облика, боја, делова, строја и друго науче правилном говору и одговарању, то се има на ово особито пазити, и свака неправилност одмах исправљати.

Читање, предузима се по одређеним читанкама, и то:

у I. разреду, пошто се за првих 4 до 6 недеља дана сврши припрема, предузимље се буквар, и сврши се до краја зимњег течаја 1-ви део, и летњег течаја 2-ги део, предмети за читање; а израђује се све по правилима, што су изложена у књизици: упутство за предавање буквара;

у II. разреду чита се српска читанка за други разред, односно прва језикословна читанка, и иште се, да деца читају разумљиво, и да оно што прочитају с помоћи учитељевом на кратко својим речма казати знају;

у III. разреду чита се српска читанка за трећи разред, односно друга језикословна читанка, и иште се, да деца читају тачније, и да прочитано својим речма тачније казати, и оно стварно и језикословно изјаснити знају, у колико то на овај разред спада;

у IV. разреду чита се српска читанка за IV разред стара ил нова, и иште се, да деца читају лепо, и да могу прочитано без помоћи учитељеве својим речма казати и што треба изјаснити;

у V. и VI. разреду читају се за сад исте читанке, или читанка за народ од Ст. Поповића или одбира у

читељ лепше комаде за читање из других допуштених књига, и задаје деца да и код куће читају и да се спремају за разговор о оном, што читају; у опште ради учитељ, да у деца побуди љубав к читању, да би се и сама отимала, да читају, и да о оном размисљају.

Писање. У I. разреду, по што се првих 4 до 6 недеља сврши припрема ручна, и пошто се деца добро извештбају уписању првих црта, задаје се да на таблице преписују речи ил кратке реченице, које учитељ пред њима на табли напише; а другог течаја пишу на артији;

у II. разреду пишу се краће одабрате изреке из св. писма ил народне и друге пословице, и то их пишу деца на памет, по казивању, пазећи правила метода, или се задају изреке из читанке за преписивање;

у III разреду, пишу се оне на изузет научене изреке, пословице, песмице, ил се исписују из читанке из додатог комада именице, придеви, глаголи, чисто ил с претварањем једине и множине, времена, лица, рода; или се слажу стодне речи у просте реченице; и преписују се мања пословна писмена.

у IV. V. и VI. разреду праве се писмено кратки изводи о ономе, што је читано, преписују се већа а састављају мања пословна писмена по датом образцу, и учи се писати латиницом, а у грађанским школама учи се писати немачки ил мађарски.

Језикословље. У I и II разреду вештбају се деца тим, што на питања пазе, да правилно одговарају, и да при тачном именовању ствари и њихових својстава и радова правилно слажу речи у реченице. Уз то науче при читању и писању познати гласове, слогове и речи, и тих правилно делеће; и тек на крају другог течаја у II. разреду познају речи, које означају лица и ствари, својства и родове, и бројеве, и три главна времена;

у III разреду иште се, да се тачније познају именице, придеви, глаголи, заменице, и њихово мењање, да се познају делови од реченице, и да се извештбају ученици у ширењу и допуњавању реченице усмено. У овоме раду држаће се учитељи српске граматике и синтаксе од Даничића ил Бошковића.

У IV V и VI разреду уче се познати остале речи, и даље ширење и скраћивање, слагање и везивање реченице, уз вештбање у граматичком и синтактичком изјасњавању читаног, и пази се да се ова знања развијају на лепше.

Уза све ово уче се на изузет одабрати стихови, изреке, песме, и друго и то, у I. II. III. и IV. разреду по дотичним читанкама, у V. VI. разреду одабрате веће народне песме, исторички и други описи; а свуда се пази, да је декламовање тачно и лепо.

Црквено славенско читање и разумевање.

У I. разреду нема;

у II разреду учи се познавање дотичних писмена и чита се славенски бугвар;

у III. и IV. разреду чита се часловац;

у V. и VI. разреду чита се псалтир; обоје потребним изјаснивањем.

Страни Језици.

У грађанским школама учи се још и језик немачки, односно мађарски, и то се почиње;

у III. разреду са читањем дотичног бугвара и писањем.

а у IV. V. и VI. разреду продужује се то читање дотичних читанака, писањем и учењем на изузет одабраних задаћа на поменути језицима.

(Наставиће се.)

ПЧЕЛАРСКЕ ПОУКЕ.

од

П. Бабића-Бабе

нар. учитеља.

2. У ком биљу има највише меда?

Пчеле вољу најрадије она места где се налази највише медљаног биља; кованције морају зато јако на то пазити, да умножавају таква биља и цбунове, за која се зна, да дају много материјала за мед и восак.

Од биља се зна, да пчеле падају на следећа најрадије. На карамфил, лимунуку, дивју и питому мајвину душицу, жалфију, слачицу, све врсте пасуља, репу, кушусе, келерабу, белу детелину, зелену врбу, багрину, брест, трн, кајсију и на све друге воћке, на липу, огрозду, рузмарин, малину, жутиловку, елду и ресуљу.

Од наведених медљаних биља најбоља су: карамфил, лимунука и елда, јер дуго цветају — и дају добра меда.

И рузмарин даје особити мед, нарочито — ако је време мало топло, зато би требало да га саде све кованције око кошница на сунчана места.

Шиве, које су засејане грашком, пасуљом и елдом дају врло много материјала за мед и восак. —

Ако можеш да имаш близу кованлука текућу воду то је онда врлина, и за пчеле је баш онда најпробитачније.

3. О хватању ројева.

Ако немаш згодног дрвета близу кошница, на које би се рој ухватити могао, а ти навежи од тополе ил врбе грања на какву повишу мотку, пак ће се најбоље на то рој ухватити.

Ако ти се рој на какво незгодно место ухватио, где му никако доћи и прићи не можеш, а ти га отуд водом ил димом отерај, неби ли се на које згодније место ухватио.

Ако се на какву грану високу ухватио, онда ваља привезати кошницу на какву дугачку мотку и под

рој подметути, а ухвати с другом мотком са насађеном куком грану и стреси рој у кошницу.

Ако је рој на земљи, а ти га поклопи кошницом, али опет зато подмети овдо два три камичка или дрво, да не стоји баш сасвим на земљи.

Ако хваташ рој у какву стару кошницу, а ти је подржи мало пре на сунцу изврнуту, да се у њој лањски восак мало отопи; јер чела најрадије налази на тај мирис.

А ако у нову кошницу рој хваташ, а ти је онда буди каквом мирисавом травом изнутра натри; или — ако имаш у врту матичине или лимунукине траве, тај мирис вољу највећма пчеле радилице, и тако је само добро из нутра натри — и одма се на тај мирис пчеле склопе, и наставе свој богати и трудољубиви рад.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

— У Н. Саду 8 Јуна. Што ближе жетви то гори изгледи. Никако да се увремени, кише сваки час, тек одономад је почело бивати топлије. Рђа у житу отима маха, већ се увлачи и у клас, обузела је већ и раж. Кукуруз је сад тек почео да се развија. Виногради где нису страдали од мрза и леда, стоје лепо, али у опште се надају средњој берби. Дунав је још једнако велик. Са устојане воде, бојати се разних кузних болести.

Житна радња. На пештанској пијаци се јако осећа да је понестало старе ране, и ма да су цене особито шеници тако скочиле, да се и не памти кад су толике биле, то се ипак слабо довози и извесно је да је све што је заостало иза сејана давно потрошено. Млинови неће да купују до жетве а ипак су цене скочиле са 20 — 25 новч. Прошле недеље прометнуто је до 40,000 ден — а бележено је: 86 *ℓ*. 8 *ф*. 35 — 45 нов., 85 *ℓ*. 8 *ф*. 25—35 нов. 84 *ℓ*. 8 *ф*. 15—25 нов. 83 *ℓ*. 8 *ф*. 5—15 н. 82 *ℓ*. 7 *ф*. 90—8 *ф*. 5 н., 61 *ℓ*. 7 *ф*. 80—90 н. Узане шеница 6 *ф*. 30 н. Ражи је мало нуђено али пошто је јако мелу то је скочила са 10—15 нов. и остала је на 4 *ф*. 85 н. — 5 *ф*. Узане раж 4 *ф*. 15—20 н. Јечам слаб промет, скочио је са 25—30 н. пиварски 3 *ф*. 60—3 *ф*. 75, за рану 3 *ф*. 40—50 нов. Зоб се живо тражи, скочила је са 5 нов. потрошено је до 20,000 меца по 1 *ф*. 85—95 н. За лиферовање за јуни живо се тражи ценом по 1 *ф*. 90 н. Кукуруз се живо тражи за порошак и извоз а пошто се слабо довози то је цена скочила са 30 новч. банатски је 3 *ф*. 75—80 новч. друге врсте по 3 *ф*. 70—75 новч.

ШОДЛИСТАК.

КО БИ ТО РАЗМРСИО.

ПРИПОВЕТКА ИЗ СРПСКОГ ЖИВОТА.

I.

(Настављено.)

— Е није нег још лита! Него је л' већ намештено, да се то леже. Нек ме Мија звонар најпре пробуди, понда нек звони на јутрење. —

Попа је ушо у своју собу. Попа је застала мало испод дуда. Мало ће да још промисли, а још јој се и не дрема. — Да, тако је — има тај мој човек право — та он ће сматрати за особиту срећу ако му после дамо нашу Јулу. Ал да ми је бар да сам га видла.

НОВИЈЕ ИЗ КЊИЖАРЕ.

Мора да је нешто гордо, кад није нашао за вредно, ни да нише попи да га препоручи. — Бог срећу дели. — У тим мислима погледа поша на месец да види какво ће сутра бити време, па уђе и она у кућу.

У трећем шору има баш на пошку сувача. Ту су ти се скупили људи на диван. Поседали чело изврнутог кола. Неки чучи, неки се наслонио. Иза села чује се весела песма са игришта. Ово што је под сувачом није више за игру. На једном простром дороцу виде се неке прљаве карте. Месец је малко заишао за облачак па су и карташи пристали у диван. Нешто оштро зборе.

— А ја вам и опет кажем људи, да не може други бити нико други учитељ него наш Прока. Мени је казао Мата вишкал, а ви знате да су он и конзисторија нешто своји. —

— Јесте он је њојзи ђаво од тетке, рећи ће један од млађи газда. — То не може бити на ту ворму. Је смо ли пре три године протерали Проку? Па зар да на пролеће опет буде теранције? —

— Лако је Мати вишкалу. Мора да му је Прока намастио брџе, кад он тако гуди. —

— Е сад да човек не опсује. Људи хоће Проку. Ми Проку знамо и кад се родио. Он је наш син. А што он има грло, тога грла нема ни у патријарха. Ми смо с њиме били задовољни. Његових стигира нема ни у манастиру. Знаш ону на појутарије! Ух! Мрави те подиђу. Цело село је за њега — рече један од старијх газда.

— Та какво цело село, дајо, бог с тобом, шта бубаш. Неће га ни Дамјан. А зар си заборавио за онај фалишаг. А? —

— Е оно је било па и прошло. Опет је Сима добио сермију. —

— Јест ал Прока у мал што није от'шо у вармеђу на школе. Да није било домина, да мало умилоствиви фебирова, вуко би Прока чабар. —

— То је било па се и заборавило. Да није Прока на месту, не би ни грџ Марко био на његову страну. —

— А ја вам велим да ћемо ми узети тог Живка Божића. За тога вели попа да га тај тек уме, све валата. Тај је свршио Сомборску репарандију па чита без књиге. И Дамјан је за њега. Зна за тога и прота. А протин је совет — тек старији од Мате вишкала. —

— Ајак Прока ће бити учитељ. Ја вам реко, а ето сутра није далеко па ћете видети.

— Живио Божић! викнуше млађи.

— Та вичите ви колико хоћете. Ди би ми упустили наше дете! —

У том је и месец изишао иза облака али је одоцнијо, није чуо ко ће бити сутра у П. изабран за учитеља. Видио је само да се људи разлазе кућама са: Лаку ноћ! Е на чију ће бити?

— **Песме Лазе Костића** I. У српској народ-здружној штампарији у Н. Саду. 8 стр. 160. стоји 80 н. за претплатнике. Давно и жељно ишчекиване песме Лазе Костића угледале су данас света. У овој збирци прибрао је песник своје песме од год. 1858. до 1864. те. Није нужно да нарочито препоручујемо ову збирку. Лаза Костић је својим песничким даром стекао гласа међу првацима наших појета, збирка његових песама изнеће јасно свакоме на углед целину његовог певања. Књига је доиста укусно штампана на финој дебелој артији, лепо је повезана, што морамо уписати у част укусу песника и штампарије. Наручује се или у самога писца у Н. Саду, или у Књижари браће Јовановића у Панчеву, а имаће је на продају и познати растуривачи наших књига. Друга књига Костићевих песама улази такођер у штампу.

— **Шлемство и поданици или породица Барди**, догађај из 1848 год. од М. Јокаја превео В. Ј. Јанковић, Панчево 1873 накладом књижаре браће Јовановића 8. стр. 64. Занимљива приповетка из бурних дана мађарске револуције, у којој су живо и лепо изведене прте из тога устанка у крдељу. Књига стоји 30 новч. а продаје се у Књижари браће Јовановића у Панчеву.

— **Што је дикла навикла**, приповетка Фрање Хофмана, превео М. Симеоновић реалац. Панчево 1873 накладом Књижаре браће Јовановића. 8 стр. 110. Тако се зове прва књига из низа књига, који је прегато да уређује као „приповетке за децу“ професор и управитељ срп. нар. школа у Панчеву Бранко Рајић. Прочитавши ту књизицу можемо је најусрдније препоручити нашој одраслијој деци а неће шкодити ако је прочита и многи одрасли а наиме родитељ. Хофманове књиге за младеж на гласу су у немачкој књижевности, са своје здраве и моралне тенденције и лепога начина у причању. Са добрим избором, ако се као што ваља, посрбе, биће оне драгоцене приновак нашој љуто сиромашној дечијој књижевности. Г. Бр. Рајић и књижара бр. Јовановића стећиће признање свију нас, ако прегну те даду низ таквих књига нашој деци у руке. Са овом првом књигом отпочело се како ваља. Избор је добар, прича је згодно посрбљена, језик је леп и граматички коректан, штампана је крупна, све и сва таман како ваља за децу. У овој књизи која је 7 табака малог кола а стаје само 35 новч. добише наша деца колико занимљиву толико и поучну књигу за читање. Књигу ову треба да има свака српска кућа, а школске библиотеке треба да је набаве у што више екземплара. Наручује се у књижари браће Јовановића у Панчеву. —

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Новчана кубура завладала је свуда. У Београду је влада, на молбу трговаца, притекла у помоћ зајмом од 20,000 дуката

Кнез Милан, веле, неће ићи у Беч на изложбу.

У Шпанији се спремају да уреде савезну републику и да укину ропство на своме острву Куби.

Новине пишу да није истина даће Аустрија променути своју дојакосћу политику на прама истоку. Политика се та састоји у томе да пријатељује и Турској и да потпомаже миран развитак хришћана у Турској. —

Освећење Хонвидске заставе у Н. Саду обавио је у прошлу недељу архиепископ Хајналд као главни осветитељ а уз њега читали су своје молитве на заставу и варадински српски фелдпатер по морању, евангелички поп и чивутски рабинер. По дојакосћем обичају, а мал те не и по изричној наредби, ваљало је да православна црква, коју исповеда већина домобранца у јужно — бачком баталјону, обави то посвећење у нашој цркви а свештеници осталих вероисповеди да присуствују тамо. Овако је било баш обратно. Администратор патријаршије имао је право, да одбије у напред тако удешено посвећивање и приутовљачи те светковине могли су само тако понизити православно цркву, што су командовали православног фелдпатера на ту славу. Свечаност се обавила које у католичкој цркви, које на пијаци пред њоме. Гледалаца те параде није било ни пуна пијаца. Застави је кумовала гђа. Громан кћи Стеве (Пиште) Заке, удата за спахију Громана. Та госпођа није жалела да потроши преко 10.000 фор. да украси заставу, да даде леп ручак гостима и да почасти војнике. Али данас се и она каје, што је толико допринела тој слави. Она је сигурно мислила да ће то бити слава, у којој ће учествовати сви грађани у нашој домовини. Тога би и било, да нису негдашњи вуковарски писар а садашњи мајор Рапун, и његови једномисленици начинили од целе славе католичку светковину и удесили све и сва тако, да други који не гледе у католичком архиепископу божијег намесника на земљи, нису могли да учествују у тој слави. При таким славама кума заставе заузима најпочасније место, а овде су куму бацили готово у запећак, упрли су сву нажбу на бискупа Хајналда, и у мал му нису лизали ноге у рабодешном коленапоклоненију. Кад су се о туђем трошку добро почастили, испратили су Хајналда у највећој паради на лађу а за куму нико ни абера. Овај неделикатан поступак према првој и најглавнијој личности на тој слави, крсти сваки човек најстиднијим именом. У опште рећи, приређивачи те светковине показали су се у начину којим су је приредили, и извели, да су тако ограничени тако неопетасани, да су мало утекли од — будака. И српско и неерпско јавно мњење у Н. Саду ускисело је против те господе, која су својом недотупавношћу компромитовала и саму државу.

— Архиепископ Хајналд кризмао је приликом свога овдашњег бавлења, једно српско девојче од православнога оца и матере и наденуо му је име Лујза. Комшиница једна, шокница, одмамила је то дете на кризмање а нарох Бенде га је једва дочекао, јер вели, то ће дете бити особито сретно ако га тако велики и свет господин кризма и ћушне по обрузу. То је све лепо и красно али куд то води? Шта то значи? Зар се и ва то употребљује светковина хонвидског барјака, да се православним родитељима што нису код куће одмамљују деца да се кришом кризмају? Видићемо како ће наше духовне власти поступити прека овом нечувеном чину, затупаних католичких занатлика!

Мајор Рапун биће, као што се говори, због тога што се приликом свећења хонвидског баријака тако ужасно бламовао, из Н. Сада премештен. Не би шкодило да га пошаљу мало у Лудовицеум — да се научи бар такту и учтивости.

30 Бошњана, све први људи трговци, пребегосе пре неки дан од турског насиља у Хрвацку. Милетић је питао на сабору, шта ће влада на то урадити, даље шта је са патронатом, збач. професорима, општинама, иште да се поврате.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Решио сам се да штампам моје песме, приповетке и драме — управо све оно што сам до сада у Летопису, Седмици Даници, Јавору, Вили, Словенки, Србији и Младој Србадији писао — дакле

Мој целокупни до садашњи књижевни рад.

А то сам све овако приредио и поделио:

у првој књизи — која ће сада идућег месеца јуна из штампе изићи — биће све моје до сада и штампане и нештампане песме; а то ће све изнети 12 штампаних табака.

Друга књига исте величине, донеће моје новеле, приповетке и преклане још објављеног „Спахију“ па ко је за „спахију“ онда платио, тај ће добити и „спахију“ са осталим новелама.

Та ће се књига на јесен штампати.

У трећој ће бити моје драме: Сеоба Срба, Јелисавета и нова моја трагедија Станоје Главаш.

А та трећа књига штампана ће се на зиму.

За сад обраћам нажбу мојих пријатеља и познаника на прву књигу, која ће јуна изићи — и молим их, да ми што више предплатника скупе, на имена и новце најдаље до 15 јуна пошаљу на

Г. Светислава Вуловића професора ђимназије у Београду.

Књига као што рекох изнеће до 12 штампаних табака, а кошта ће 6. гроша чаршијски или 60. нов.

Ја се уздам да сам са досадашњим мојим радом заслужио пријатељство свију вас, који сте у једно пријатељи и српске књижевности.

у Београду 25. маја 1873 године

Ђуро Јакшић,

коректор у држ. штампарији.

ПОЗИВ

У ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

„ЗАДРУГЕ ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“

Пошто се на први позив у скупштину задруге за српску народну штампарију, заказану за 3. (15.) јуна о. г. није довољан број чланова, који се за решавање ишчекује искупио, то се у смислу §. 20. задружних правила закључује нова скупштина за 1. (13.) јули о. г. у 3. сата послеподне у дворани „Матице српске,“ на коју се овим сви поштовани чланови задруге учтиво позивају уз обавешћење; да ће се на истој предмети, који су у првом позиву на ред стављени били, правоваљано претресати и решавати без обзира на број чланова, који се искупио буде.

Ред предмета је овај:

1. Оверовљење присутних чланова.
 2. Извештај о радњи и о рачунима.
 3. Избор одбора за преглед рачуна.
 4. Допуна једне трећине управног одбора.
 5. Поједини предлози.
 6. Избор одбора за оверовљење записника.
- У Новом Саду 4. (16.) јуна 1873.

Др. Стеван Павловић с. р.

председник задруге.

Др. Илија Вучетић с. р.

бележник задруге.